

Tjugoandra söndagen under året 2022

När världens herre och skapare blir människa väljer han inte den första platsen utan den sista. Inkarnationen talar om ödmjukhet och utblottelse, ja, om förnedring och utsatthet. Gud lägger sitt liv i människors händer. Och vi vet vad det innebär. Det leder till korsfästelse och död. På något sätt fortsätter denna Guds *kenosis* genom alla tider. Gud överlämnar sig och erbjuder sig själv till varje människa. Han låter henne avgöra. Hon har fått frihet att ta emot honom eller att fördriva honom ur sitt liv. Ändå kan ingen helt skaka av sig Gud. Han är och förblir den han är: vår Skapare och Herre. Men han utnyttjar inte sin ställning utan ber oss ödmjukt att få komma in i vårt liv och låta honom ge oss sin kärlek som övergår allt annat. Han vill inte tränga sig på och ta över vårt liv med makt. Han vädjar i stället om en liten gnutta öppenhet, så att han kan komma in i vårt liv och ge oss det som ingen annan kan ge: nåd, förlåtelse och evig härlighet.

Guds ödmjukhet upphör aldrig att överraska och överrumpla oss. Det är så annorlunda med oss människor. Vi vill alltid komma först till köttgrytorna eller i kön till bussen. Vi vill alltid få den bästa platsen och största delen av kakan. Vi vill ta för oss. Men ända sedan Gud blev människa i Jesus Kristus har denna vår strävan efter att komma först fått en besk bismak. Vi anar medvetet eller omedvetet att det inte är så bra, om vi alla måste tävla om den första platsen. Redan Syrak anade något av detta: ”Mitt barn, sköt dina sysslor i ödmjukhet, så blir du mer älskad än den som är frikostig med gåvor. Var ödmjukare ju högre du stiger, så finner du nåd hos Herren” (Syr 3:17-18). Ödmjukheten måste genomsyra oss, vilken yttre ställning vi än har. Vi behöver alltid lära den av honom som själv har ”ett milt och ödmjukt hjärta” (Matt 11:29).

Hela evangeliet är genomsyrat av denna ödmjukhet. Hur skulle det kunna vara på annat sätt när Gud blir människa och ger avkall på sin gudomliga makt och härlighet för att bli oss lika i allt utom i synd? När Jesus föds finns det inget rum för honom, bara ett smutsigt stall. Han kommer till jorden inte för att härska utan för att tjäna. Han prisar de små och fattiga saliga. Han väljer att omge sig med herdar och fiskare. De sant ödmjuka kommer alltid att känna igen honom som sin Herre och Gud. Han vill vinna vårt hjärta genom sin ödmjuka kärlek inte övervinna oss med makt och myndighet. Samtidigt är det just denna hjärtats ödmjukhet som ger honom en andlig auktoritet utan like. Så fortsätter det att vara i kyrkan genom tiderna. Det är bara någon som är sant ödmjuk som kan vinna gudsfolkets förtroende och kärlek. Bara någon som återspeglar något av denna gudomliga ödmjukhet kan hjälpa människor att ta emot den Gud som gjort sig ödmjuk för vår skull i Jesus Kristus.

Dagens liknelse ur Lukas' evangelium – som betonar de små och ödmjuka, med Maria i spetsen, mest av alla evangelier – visar oss ödmjukhetens betydelse i det alldagliga livet. På fester och möten gäller det inte att ta för sig och sätta sig finast och bäst utan att ge de andra en möjlighet att få en bra plats. Det får inte förväxlas med en falsk ödmjukhet, då man på ett utstuderat sätt försöker visa sig ödmjuk utan att ha hjärtats ödmjukhet. Men det brukar genomsådas ganska lätt, även om det är frestelse som kan dyka upp just i fromma kretsar. Samtidigt är det i det vanliga livets alla händelser och möten som vi får ge prov på äkta ödmjukhet i Jesu efterföljelse. ”Den som upphöjer sig skall bli förödmjukad, och den som ödmjukar sig skall bli upphöjd” (Luk 14:11).

Men Jesus går längre än så. Ödmjukheten måste gå så långt att vi hellre vill vara tillsammans med dem som är små, ödmjuka och förbisedda i samhället. Vi skall inte bara bjuda in ”vänner eller bröder eller släktingar eller rika grannar” (Luk 14:12). Då blir det genast mycket svårare. Vi vill ju så gärna ha rika i stället för fattiga grannar. Bostadssegregationen i Stockholm talar sitt tydliga språk. Men Jesus har uttalat en särskild saligprisning över dem som bjuder ”fattiga och krymplingar, lytta och blindar” (Luk 14:13). Den stora prøvostenen för vår ödmjukhet är vilka vi umgås med, vilkas sällskap vi helst söker.

Ödmjukheten har både en rent andlig och en helt social sida. Genom den helige Andes ständiga inspirationer kan vi växa in i och dela Jesu egen ödmjukhet. När denna andliga process börjar förvandla oss, blir det helt naturligt så att vi söker oss till de små och obetydliga för att visa att de är stora och viktiga för Gud. Den sociala ordningen påverkas av den sanna och äkta ödmjukheten. Vi kan också tala om en ödmjukhetens mystik, som måste genomsyra alla som verkligen blivit berörda av Guds nåd i Jesus Kristus. Det är just de som ”har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem” (Heb 12:22). Sann ödmjukhet pekar alltid vidare på den fulla och sanna verkligheten i Guds eviga härlighet. Vi kan bara nå fram till Gud på ödmjukhetens kärva men ändå älskliga och milda väg. Vem kan frälsa sig själv? Vem kan med egen kraft och med egna verk bryta sig in i Guds eviga stad? Ingen enda. Då har man verkligen hamnat fel i tillvaron och riskerar att missa målet och meningen i hela vår existens.

Varför är det ändå så svårt att vara ödmjuk? Eftersom det skall vara svårt. Vi måste ju kämpa för att komma in genom den trånga porten. Vi måste ta vårt kors på oss. Vi kan aldrig bli fullärda i ödmjukhetens skola, Vi förblir alltid lärjungar, lärjungar. Vi har allt att lära oss av ”Jesus, förmedlaren av ett nytt förbund” (Heb 12:24): ödmjukhetens eviga förbund.